

župan Penca! dajte nam naš domači klic nazaj in po-
kažite s tem, da se ravnate po volji svojih občanov, ne
pa po tuji trmi enega človeka! Kdo pa je ta, kaj me-
nite? „Žnedermajster“ Anton Pižinaht, ki je tudi
krčmar in — kar ga še najbolj povikšuje! — on je
tudi prvi svetovalec pri županstvu. Pa kako se postavlja
ta „žnedermaster“, kako moško v občinsko pisarnico
mašira sukaje si brke! Človek bi res moral misliti, da
je to še bolj modra glava kakor je Salomon bil. Pa
kaj zna? Svoje ime po gosje podpisati, „Tagblatt“ puh-
štibirati pa umare pisati! Do 100 napisati številke, to
je njemu ko nič! Pa dovelj za danes. Le toliko sem
hotel povedati, da to je tisti mož, kterega „Tagblattovci“
tukaj imajo za svojega aposteljna.

Iz Postojne. — Tukajšnja čitalnica napravi 6. pro-
senca t. l. zvečer ob pol 7. uri „besedo“ s petjem, tom-
bolo, predstavljanjem veseloigre „Bog vas sprimi“ in s
plesom, k kateri uljudno vabi odbor.

Iz Ljubljane. — Božični prazniki so pretekli, — al
cvetke, ki jih še zmirom nahajamo na vrtih, žalibog, da
se ne skladajo s tem, kar pogrešamo ravno v Božičnem
času o političnih naših razmerah. Namesti da bi
mogli prav iz srca veseli biti v spominu na oni milosti
polni čas, ko so angelji mirú se zibali nad svetom in
peli: „Slava Bogu v višavi in mir ljudém, ki
so blagega srca“, čujemo dandanes le žalostne gla-
sove, da ne sme mir biti med narodi, kajti ona pre-
vzetna stranka, ki le gospodovati hoče vsem narod-
dom, sramotiti hoče sveti nauk Izveličarja našega o svo-
bodi, enakosti in bratinstvu vseh narodov. Če pa tudi
letošnji Božični prazniki niso še vsadili cvetlic miru in
sprave na političnem polji, vendar zarad tega v svojih
pravicah dandanes še zatirani narodi Avstrije ne obu-
pajo, marveč o zavesti svojega prava trdno zaupajo
na — vešejši Božični čas! Radi se udamo previdnosti
Božji — a ne udajmo se sili nemčurstva!

— Deželni glavar dr. pl. Kaltenegger, mestni župan
Dežman in mestni odbornik dr. Zupan so se v petek
podali na Dunaj v zadevah mestnega loterijskega
posojila, ker je v Graški „Tagespost“ glas počil, da
enacega posojila, ki ga je sklenil tudi Štajarski deželni
zbor za mesto Gradec, ministerstvo noče dovoliti in
sploh nobenega enacega ne več. Treba je tedaj res bilo
pot storiti na Dunaj, da se, če je mogoče, odvrne ta
nevesela nezgoda. Ker se niso vrnili domú, nam še ni
znan izid te zadeve.

— Pozornost naših kmetiških gospodarjev, ki imajo
gozde, in kmetov in učiteljev čbelorejcev obra-
čamo na današnji „Oglasnik“, v katerem naj beró oklic
družbe kmetijske.

— (Ker je bolezen na gobcu in parkljih) že večidel
potihnila na Kranjskem, se je nadejati, da dozdej pre-
povedani sejmi se bodo po novem letu spet dovolili
proti temu, da vsak, kdor bo gnal govejo živino na
sejm, bo moral se oskrbeti s predpisanimi spričali
zdravja, ki jih bodo dajali župani. Ker pa imamo
turško kugo na meji naši, se v krajih na meji Hrva-
ški in Reški ne bodo dovolili sejmi.

— Včeraj smo spremili na pokopališče truplo gosp.
dr. Val. Zarnikovega očeta, ki je 28. dne t. m. po
dolgi bolezni umrl v 62. letu svoje starosti. Naj pošteni
mož v miru počiva!

— (O smrti vojaškega duhovna gosp. J. Zamejca),
kterega so pred 2 letoma v Trstu iz morja potegnili,
prinaša dopis iz Ljubljane v „Vaterl.“ zdaj gotovo po-
ročilo. Sprehajočega ob obalih morja sta ga umorila dva
železniška stražnika (en Lah in en Štajerc), oropala in
v morje vrgla. Zavaljo delitve ropa pa se je vnel raz-
por med njima, in Lah je Štajerca vstrelil. Zdajci je
žena vstreljenega Štajerca, ki je za hudodelstvo ropo-

mora vedela, šla nad Laha in od njega tirjala svoj delež.
Al ta jej nič noče dati. Razkačena ga gre tožit in 17.
decembra je sodnija Laha, dvojnega umora krivega, in
pa babo v preiskavo zaprla.

— (Ljudska igra „Na Odsojah“), iz Mosenthalove
poslovenjena po Ogrincu, se po pravicimore najboljša
letošnja predstava dramatičnega društva imenovati. V
vseh prostorih prepolno gledališče je tudi to priznalo z
gromovito pohvalo, ki so jo igralci in igralke tem bolj
zaslužili, ker je igra zelo zelo težka. Gospodičini Jam-
nikovi in gospodu Kocelju gre venec prvenstva v
glavnih rolah; res izvrstno sta izvršila svojo nalogo;
vredno njima na strani so stali gospodičina Podkraj-
šekova, gosp. Nollu, gospá Odi in gosp. Šmid v
večih rolah. Gosp. Šmidu, kteremu je Talija podarila
lep talent, imamo svetovati le to, naj dobro pazi na
predmet svoje role in po tem naj glas svojega go-
vora ravná, da ne bode zmirom tako jokljiv; vsaj se
ljubivci ne jočejo vedno!

— (Čitalnica) je sv. Štefana dan imela svoj občni
zbor. Predsednik dr. Jan. Bleiweis je med drugim
v svojem nagovoru posebno zahvalo izrazil vsem udom,
ki sodelujejo pri „besedah“, rekši, da na „besedah“
stoji čitalnica, brez njih ni čitalnica nič. — Po na-
ključbi je izostalo poročilo o delovanji čitalnice v
preteklem letu, ktero pa bodo vsi društveniki v natis-
njenem letniku brali; vsaj je naša čitalnica edina, ki
svetu v letniku odkriva svoje delovanje. — Gosp. bla-
gajnik Kremžar je poročal o računu leta 1872. in o
proračunu za leto 1873., ki sta bila brez ugovora za-
dovolilno na znanje vzeta, pa se tudi natisneta v let-
niku. — Gosp. Fr. Ravnikar je v imenu odborovem
predlagal, kako naj bi se opuščeno delovanje o ustano-
vitvi „narodnega doma“ nadaljevalo in naj bi čitalničin
odbor po razgovoru vseh družih narodnih društev to v
svoje roke vzel. Kdor „se je nadejal slišati v kakem
odločnem koraku v tej stvari“, je bil pač „am Holz-
weg“, kajti dobra taka dušica ne vé, da čitalnica
ni dosihmal z „narodnim domom“ nikakoršnega
posla imela, da tedaj s „kakim odločnim korakom“ se
ne more še producirati in da bi tudi 10 tacih vmes bilo,
ki so „se nadejali slišati o kakem odločnem koraku“. —
Za predsednika je bil zopet izvoljen gosp. dr. Jan.
Bleiweis, za blagajnika gosp. And. Kremžar, za od-
bornike pa gospodje: dr. Costa, dr. K. Bleiweis, Fr.
Drenik, Ant. Jentl, Miha Pakič, dr. Poklukar, Fr. Po-
točnik, Fr. Ravnikar, Ivan Vilhar, dr. Vončina, dr. V.
Zarnik, dr. Zupanec, Fr. Kadilnik, Hugo Turk in Drag.
Juvančič namesti V. Petričiča. Da gosp. pevci, ki so
podpiralni udje čitalnice, niso smeli voliti, je simpliciter
laž, kajti predsednik je v svojem začetnem govoru zarad
volitev odbornikov še odločno povdarjal to, naj se vo-
lijo delalni udje v odbor, ne pa taki, ki so le „po
imenu“ odborniki. — Čitalnica je v preteklem letu sto-
rila svojo dolžnost in skušala jo bode storiti tudi v pri-
čujočem letu — tudi v kljub takim, kterim geslo je
razpor!

— (Silvestrov večer) obhaja čitalnica z veselico po
večletni navadi. — Tudi k veselici Silvestrovi, ki jo
napravijo na strelišču tukajšnji gospodje oficirji, je či-
talnica bila povabljena.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Ustanoverce že več dni božjast lomi
zarad direktnih volitev, kajti vsak dan bolje vi-
dijo, da ne gré tako gladko ž njimi kakor so izprva mi-
slili. Prvi strah jim je šnil v ude, ko so Poljaki
ministru naravnost rekli, da od direktnih volitev nočejo
nič slišati. Drugo jih je poparilo to, da je neki usta-

voversk časnik jim preračunal, da je lahko mogoče, da pri direktnih volitvah zmagajo federalisti in da potem večina ustavoverska v državnem zboru pade pod klop. Iztuhtali so si celó to, da se Poljaki zvežejo s Čehi, — da Poljaki ostanejo tudi v sedanjem zboru, a bodo glasovali zoper direktne volitve, ki pa vkljub njim obveljajo; izvoljeni po direktnih volitvah pa pridejo z Čehi vred v novi državni zbor samo zato, da razušijo celi „rajhsrat“. Tretji in to prav hud strah ustavovercem dela pa to, da predrugačenje volitev v državni zbor zahteva tudi predrugačenje avstrijsko-ogerske poravnave od l. 1867., ker postava o delegacijah se glasi na to, da poslanci deželnih zborov v državnem zboru volijo poslance v delegacijo. V državnem zboru takem pa, v kterega ne bi prišli kakor dosihmal poslanci deželnih zborov, ampak naravnost v državni zbor voljeni poslanci, ne bi potem več bilo poslancev deželnih zborov, tedaj bi ne bila več delegacija taka, kakor dozdej. To pa se kar naravnost — brez nove postave za delegacije — zgoditi ne more, in veliko vprašanje je še to: ali bi Ogrji dovolili v premembo delegacijske postave. — Vse to tedaj dela hudo sive lase nemškim centralistom. Slišalo se je celó, da ministerstvo za tega del namerava odložiti to presitno stvar. Ali bodo pa z odlogom zadovoljni kolovodji centralistični, od kterih je ministerstvo Auerspergovo od konca do kraja odvisno, to je veliko vprašanje. Bodi si pa tako ali drugače: sedaj je došel čas, da vsa dr-

žavno-pravna opozicija mora soglasno postopati in opustiti svojo lokalno politiko. Vsi morajo zdaj stati kot en mož po izgledu centralistov, ki v sili tudi strogo edini postopajo. „Viribus unitis“ bodi naj geslo vsem, ki se borijo za pravo narodov in njihovo svobodo!

— Za stavbe Dunajske velike razstave, ktera se letos začne maja meseca, zahteva baron Schwarz, načelnik te razstave, še 7 milijonov gold., ker je danih mu 6 milijonov gold. že potrosil. To je strašansko denar za poslopje, ktero bo le 6 mesecev stalo, in od kterega deželne komisije ne vinarja ne dobijo! Nadjajo se sicer, da ti stroški se bodo povrnili po dohodkih iz vstopnine v razstavo; al ta nada ostane menda le vtopija.

Ogersko. — Pravda glasovitega hudodelca Rose Šandora, ki so jo v zadnjem lanskem listu omenile „Novice“ je končana; Rosa Šandor in Franc Čonka sta obsojena v težko ječo na vse svoje žive dni, Vesselka, Schwab in Andrej Rosa na 15 let.

Iz Rima. — 16. decembra je škof Strossmayer prišel v Rim v hospiciju Slavoncev stanovišče vzel. — V govoru, ki ga je imel sv. Oče 23. decembra v konzistoriju, se je bridko pritožil o trpljenji katoliške cerkve v mnogih deželah, posebno pa še na Laškem in Nemškem.

Rusija. — Cesarevič naslednik je za tifusom nevarno zbolel, vendar je upanje, da se spet ozdravi.

Sodeželani!

Marljivi obrtniki in rokodelci, kmetovalci in gozdarji, zastopniki véd in umetnij, kakor tudi gospé Kranjske, ktere imajo čutstvo za umetnost, so z velike hvale vrednim prizadetjem našim besedam v klicu od dne 18. marca leta 1872. življenje dali tako, da vže sedaj smo prepričani in da z mirno vestjo lahko trdimo, da naša lepa domovina, naša Kranjska dežela, bode na svetovni razstavi letošnjega leta na Dunaji tako dostojno zastopana, da presega naše pričakovanje.

Nad 200 razstavnih oglasov je došlo deželni komisiji; to je gotovo častno spričalo za našo obrtnijo, rokodelstvo, kmetijstvo in gozdarstvo, za vede in umetnost!

Al z mnogimi oglasi Kranjskih izdelkov, z osebno vdeležbo najpremožniših mož iz naše srede pri tej veliki razstavi še ni storjeno vse! Ako se hoče naši deželi pridobiti stanovitna korist v pravem pomenu, potrebuje deželna komisija zaklada, s kterim jej je mogoče raznovrstne troške pobotati, skupne (združene) razstave pospeševati in manj premožne, marljive učitelje, delalce, kmetovalce, obrtnijske delovodje itd. denarno podpirati, da si morejo Dunajsko razstavo ogledati.

Razne družbe in privatne osebe so vže utemeljile ta zaklad, ker so, vnete za blagi namen, darovale velikodušno doneske denarne v pospeh svetovne razstave; al dosedaj zbrani doneski ne zadostujejo, da bi deželna komisija mogla izvršiti vse, kar se jej je naložilo, in da bi mogla vsem pravičnim tirjatvam zadostiti, ktere se na-njo stavijo.

Deželni komisiji je znano, da se pogostoma trka na vrata radodarnih deželanov, al vendar misli, da je pravo storila, ako se, gledé na velevažne zadeve in na korist, ktero bode svetovna razstava celi Avstriji in še posebej tudi Kranjski deželi v vsacem oziru donesla, obrača na iskreno domoljubje, na obče znano radodarnost prebivalcev Kranjske, ktero se vselej pokaže, kedar se tiče kaj obče koristnega, domovino častilnega!

Sodeželani! Vsak naj podpira po svoji moči velevažno delo, vsaj vsak, tudi najmanjši dar se bode hvaležno sprejel kot dodatek v povzdigo narodne časti skupne domovine, in v korist in na dobro Kranjski deželi.

Omeniti je le še, da se taki doneski od danes začeni sprejemajo v pisarni c. kr. deželne komisije Kranjske (v Ljubljani v deželni hiši), pri mestnem magistratu v Ljubljani, in po deželi od gosp. c. kr. okrajnih glavarjev.

Oskrbuje se zaklad pod nadzorstvom finančnega odbora, izvoljenega iz udov izvrševalnega odbora, in doneski se bodo od časa do časa razglasili v Ljubljanskem listu.

V Ljubljani decembra meseca 1872.

Izvrševalni odbor c. k. deželne komisije Kranjske za svetovno razstavo,

Grof Auersperg, predsednik.

V. C. Supan, podpredsednik.

Oton baron Apfaltrern, dr. E. H. Costa, Karol Dežman, Franc Globočnik, Ljudevit vitez Gutmannsthal-Benvenutti, Peter Kozler, Karol grof Lanthieri, Janez Murnik, Albert Samassa, Janez Šolar, Albert Trinker, Mih.

Anton baron Zois-Edelsteinski.

Lotar knez Metternich-Winneburg, kot stalni poročevalec.